

2022

Rapport om Samfundsansvar

Sociale, miljømæssige og ledelsesmæssige
forhold i investeringerne

pbu

Pædagogernes
Pension

Den ubekvemme sandhed er,
at vi er i gang med at tabe
kampen imod klimaforandring.

Al Gore, tidl. amerikansk vicepræsident,
på Davos økonomitopmødet
i januar 2023

Indhold

Forord	3
Om denne rapport	4
Om PBU.....	4
Mål med vores samfundsansvar	5
Indsatser og resultater	7
Social platform	13
Arbejdstager- og menneskerettigheder	14
Klima og miljø	17
Forretningsetik og god selskabsledelse	24
Appendiks	26

Forord

Investering med omtanke

Pædagogernes Pension (PBU) har ansvaret for, at vores medlemmer er trygge ved den måde, vi investerer deres opsparing til pension. Det er meget væsentligt for os, at medlemmernes penge investeres med omtanke, og det betyder helt konkret, at vi investerer med gode afkast side om side med høj ansvarlighed.

Omlægningen af vores investeringer, så vi investerer i langt færre virksomheder, har vist sig som den rigtige vej for PBU. Det betyder, at vi endnu bedre kan stå på mål for det, vi gør, samtidig med, at vi med de større ejerandele i de enkelte virksomheder styrker mulighederne for at påvirke selskabernes adfærd.

PBU mener, det er afgørende, at vi formår at flytte alle vores investeringer i en ansvarlig og bæredygtig retning og dermed bidrage til en grønnere verden. Klimaforandringerne påvirkning af vores investeringer er derfor et emne, som fylder meget i arbejdet med samfundsansvar. Det handler om at forstå risici for investeringerne af såvel fysisk klimaforandring som af omstillingen til en mere klimavenlig økonomi.

Vi har sat mål for, hvor meget vi skal reducere CO₂ i investeringerne, og vi er godt på vej i forhold til at opfylde vores langsigtede mål. Dels at være CO₂-neutrale senest i 2050, dels at grønne og klimavenlige investeringer skal udgøre mindst 15 % af de samlede investeringer i 2030.

På pbu.dk har vi reserveret et område til at fortælle åbent om vores grønne omstilling, og vores medlemmer kan dermed løbende følge med i vores prioriteringer, og hvor langt vi er kommet hen mod målet. Samlet set har PBU med sin klimastrategi fået stærke rammer for en samtidig opfyldelse af afkastmålsætninger og bæredygtighedsmål.

Ruslands invasion af Ukraine har betydet turbulens på finansmarkederne og en usikker energiforsyning. PBU fulgte udviklingen op mod krigsudbruddet tæt og solgte vores russiske statsobligationer, før markederne vendte, så pædagogernes opsparing ikke blev negativt påvirket. Konflikten har ført til diskussion af, om PBU skulle have udvidede muligheder for investering i våbenproducenter. Vi valgte her at holde fast i de eksisterende strikse kriterier.

Militærkuppet i Myanmar betød, at PBU måtte tilpasse sine investeringer. Bl.a. måtte vi sælge aktier i en producent af plademetal, som havde en tæt relation med militærstyret. Værst påvirket er PBU's investering i mikrofinans. Lånevirk-somheden er som følge af den interne uro i Myanmar reduceret og nye initiativer sat i bero. Værdierne er intakte, og det, der er vigtigt for PBU, er, at vi med vores investeringer ikke understøtter militærstyret.

Dialogen med vores medlemmer og medlemsdelegerede er helt central for mig. I 2022 tog vi hul på en diskussion om pensionsselskabets muligheder for at investere i atomkraft. Diskussionen er blevet aktuel efter, at EU har godkendt atomkraft som en grøn energiteknologi. PBU har derfor taget de medlemsdelegerede med på råd om, hvordan vi skal indrette os, og næste udveksling finder sted på delegeretmødet i april.

Du kan finde mere om PBU's mål og resultater inde i rapporten. Jeg håber, at mine indledende ord har givet dig lyst til at læse videre.

Sune Schackenfeldt
Administrerende direktør

Om denne rapport

Rapport om Samfundsansvar 2022 giver en status over mål og resultater i arbejdet med samfundsansvar. Rapporten dækker perioden januar til december 2022.

I rapporten gør vi status over de områder, som vi har arbejdet særligt intensivt med, og de resultater, vi har opnået i arbejdet. Med rapporten opfylder vi samtidig den lovpligtige redegørelse for samfundsansvar og forpligtelsen til at rapportere i forhold til EU's disclosure-regulering. Sammen med afsnittet om samfundsansvar i PBU's årsrapport udgør rapporten desuden grundlaget for opfyldelsen af PBU's udøvelse af aktivt ejerskab.

PBU's principper for udøvelsen af samfundsansvar er fastlagt dels i investeringspolitikken, som indgår i bestyrelsens forretningsorden, dels i vores politik for ansvarlig investering og aktivt ejerskab samt skattepolitik, som begge er tilgængelige på pbu.dk.

Rapporteringen handler ud fra et væsentlighedskriterium om investeringerne, som udgør det vigtigste forretningsområde i relation til varetagelsen af PBU's samfundsansvar. PBU opfatter arbejdet med samfundsansvar som en integreret del af investeringsvirksomheden.

Det er vores ambition at give et fyldestgørende billede af vores påvirkninger af det omgivende samfund og at fortælle åbent om de udfordringer, som vi løbende er konfronteret med i investeringsvirksomheden. Rapport om Samfundsansvar suppleres af indhold på pbu.dk, hvor information og statistik om aktiv ejerskabsaktivitet løbende opdateres.

FN Global Compact udgør fortsat et vigtigt grundlag for varetagelse af vores samfundsansvar. Sammen med tilslutningen til de FN-støttede Principper for Ansvarlig Investering (PRI) og opbakningen til OECD's retningslinjer for multinationale selskaber er interessefællesskabet i Global Compact kernen i vores politik for ansvarlig investering og aktivt ejerskab. Politikken kan læses på pbu.dk/ansvar.

Denne rapport findes på pbu.dk/ansvar og på Global Compacts hjemmeside globalcompact.org.

Om PBU

PBU er arbejdsmarkedspensionsselskab for 125.500 pædagoger, hvoraf hovedparten er dækket af overenskomst mellem Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Kommunernes Landsforening (KL).

PBU har aktiver for ca. 80 mia. kr., og vi har årlige indbetalinger fra medlemmerne på ca. 3,5 mia. kr. Pensionsselskabet investerer sine midler i børsnoterede aktier, obligationer, unoterede aktier, ejendomme og vedvarende energi, infrastruktur m.m.

Du kan læse mere om PBU og om året, der gik, i Årsrapport for Pædagogernes Pension 2022, som findes på pbu.dk.

FN Global Compact

Menneskerettigheder

Arbejdstagerrettigheder

Miljø

Antikorruption

Om Global Compact

Global Compact indebærer, at virksomheder støtter og implementerer et sæt kerneværdier på områderne menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljøbeskyttelse og antikorruption.

De fire indsatsområder er formuleret i ti principper, som man kan læse mere om på Global Compacts hjemmeside unglobalcompact.org

Mål med vores samfundsansvar

Vi er sat i verden for at skabe de størst mulige pensioner til vores medlemmer – og det skal ske på en ansvarlig måde.

PBU vurderer, at der er en positiv sammenhæng mellem at drive en fremtidsrettet og bæredygtig forretning og evnen til at opnå et godt afkast. PBU sigter som langsigtet investor efter det bedste afkast opnået på ansvarlig vis. Den tankegang er bærende for varetagelsen af vores forpligtelser som ansvarlig investor.

Dialogen med medlemsdelegerede og menige medlemmer er vigtig. Vi ved fra vores medlemsundersøgelser, at det er vigtigt, at PBU investerer ansvarligt og bæredygtigt. Undersøgelserne viser også, at medlemmerne har en høj grad af tillid til den måde, hvorpå PBU arbejder med sit samfundsansvar. For medlemmerne er det vigtigste område i forhold til samfundsansvar børns rettigheder efterfulgt af klima, sundhed, miljøbeskyttelse og ansvarlig skat.

Overvågning af porteføljen

Vi overvåger løbende vores investeringsportefølje for at vurdere, om virksomheder bryder lovgivning eller internationale konventioner, og vi vurderer også, hvordan virksomheder er forberedt på at håndtere udfordringerne på det sociale, ledelsesmæssige og miljømæssige område. PBU har i det arbejde fokus på at påvirke virksomhedernes adfærd og forbedre deres standarder.

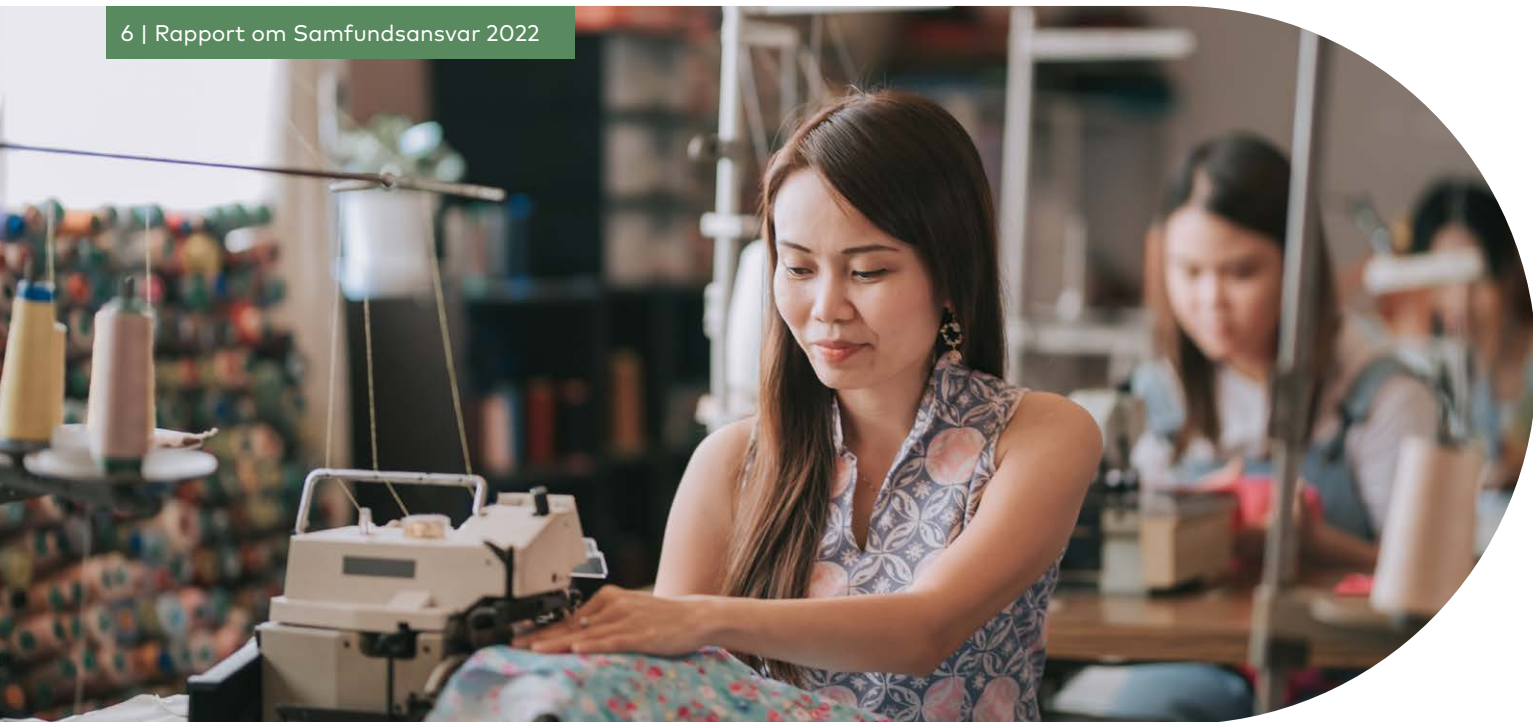
PBU har i 2022 styrket sit arbejde med ansvarlighed i investeringerne ved at reducere antallet af virksomheder i porteføljen yderligere. Vi har fra 2021 reduceret antallet af børsnoterede aktieselskaber og udstedere af virksomhedsobligationer i porteføljen fra mere end 3.000 selskaber til aktuelt 379 selskaber. Tankegangen bag er at øge opmærksomheden om det enkelte selskab og opnå større vægt i vores aktive ejerskab.

Kun i de tilfælde, hvor en virksomhed ikke er modtagelig for vores argumenter, ikke viser vilje til forbedring, eller hvor der er tale om bevidste og gentagne handlinger, overvejer PBU eksklusion. PBU's eksklusionsliste, som er tilgængelig på pbu.dk, indeholder aktuelt 216 selskaber og spænder blandt andet over virksomheder med tilknytning til kontroversielle våben, våbenhandel i brud med internationale konventioner og virksomheder, som ikke opfylder deres klimaforpligtelser.

PBU's ESG-rammer og den koncentrerede portefølje gør, at PBU har de bedste forudsætninger for at undgå kontroverser og udfordringer, som andre pensionsselskaber oplever.

Investeringer i våben

Det er vigtigt for PBU, at vi investerer i overensstemmelse med medlemmernes værdier og interesser. Vi er kritiske over for, hvilke selskaber vi investerer medlemmernes penge i, og der er områder, som vi ikke vil investere i.

Ruslands invasion af Ukraine har medført en øget efterspørgsel efter våben. Danmark er et af flere lande, som donerer våben til Ukraines forsvarsindsats. Efter diskussion i PBU's bestyrelse blev det besluttet at fastholde de i forvejen strikse kriterier og betone, at pædagogernes opsparring ikke skal investeres i rene eller overvejende rene producenter af konventionelle våben.

PBU har i forvejen nultolerance over for kontroversielle våben som landminer og atomvåben og screener sin portefølje for salg af våben til krigende parter i konfliktområder, som fx Yemen.

Som ansvarlig investor er PBU forpligtet til at respektere fundamentale menneskerettigheder og rettigheder på arbejdspladsen samt at beskytte det omgivende miljø og de mennesker, der er påvirket af investeringsaktiviteterne.

Sådan arbejder PBU med sit samfundsansvar:

- Global Compact og de FN-støttede Principper for Ansvarlig Investering (PRI) udgør grundlaget for vores relation til eksterne kapitalforvaltere og andre samarbejdspartnere. I sammenhæng udgør de to fællesskaber et internationalt og universelt grundlag for ansvarlig og bæredygtig virksomhedsdrift.
- Vi samarbejder med ligesindede pensionsselskaber for at øge vægten af vores indflydelse og for at gøre vores stemme gældende i de virksomheder, vi investerer i.
- Vi integrerer sociale, miljømæssige og ledelsesmæssige forhold (ESG) i investeringsprocessen på tværs af alle aktivklasser.

Tilslutning til PRI

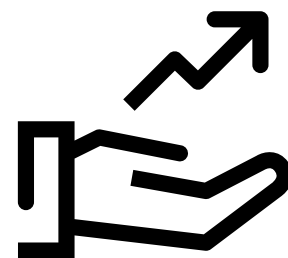
PBU er tilsluttet de FN-støttede Principper for Ansvarlig Investering (PRI) og er dermed en del af det største fællesskab for institutionelle investorer, der tilslutter sig ansvarlig investering. PRI er et vigtigt omdrejningspunkt for diskussioner om ansvarlig og bæredygtig investering. Det er samtidig en organisation med stor opbakning fra danske pensionsselskaber og øvrige institutionelle investorer. PBU skal rapportere første gang til PRI i 2023. Tilslutningen til PRI supplerer PBU's tilhørsforhold til

Global Compact, hvis ti principper for ansvarlig virksomhedsadfærd er en velegnet målestok for vurdering af virksomheder, som PBU investerer i.

I tillæg til den løbende overvågning af porteføljen og den individuelle dialog med virksomheder har PBU et antal projekter, som omfatter dialog med et større antal virksomheder, som har fælles udfordringer. Du kan læse mere om disse projekter fra side 14.

Indsatser og resultater

Dobbelt bundlinje

PBU arbejder med en dobbelt bundlinje i den måde, vi tænker og investerer på. Den dobbelte bundlinje betyder, at vi lægger samme høje vægt på afkast og ansvarlighed i investeringerne.

Det samtidige fokus på afkast og ansvarlighed indebærer, at vi med udgangspunkt i tyngden på børsnoterede aktier og på virksomhedsobligationer udbreder arbejdet med ansvarlighed til alle typer af investeringer: ejendomme, infrastruktur, obligationer, unoterede aktier m.m. Det indebærer samtidig, at vi gennemfører forundersøgelser af investeringers mulige sociale og miljømæssige påvirkninger, før vi beslutter os for at investere.

Arbejdet sker i en løbende proces med større inddragelse af eksterne kapitalforvalteres egne grundlag og forståelse af vigtigheden af ansvarlighed og bæredygtighed. PBU's grundlag bliver skrevet ind i forvalterkontrakterne, og der gennemføres løbende statusmøder med fokus på relevante ESG-forhold i porteføljevirksomhederne.

Den foreløbige erfaring viser, at det er muligt at højne vores eksterne kapitalforvalteres fokus på ESG-forhold. Erfaringen viser også, at det er vigtigt, at hensynet til den dobbelte bundlinje kommer ind i investeringsprocessen så tidligt som muligt. På den måde kan vi sikre, at forvalteren har det tydeligt på sin radar og er klædt på til at løfte sit ansvar for at undersøge investeringers mulige sociale og miljømæssige påvirkninger, før det besluttes at investere.

Transparens

PBU ønsker, at vores medlemmer forstår, hvilke prioriteringer og afvejninger der ligger til grund for investeringsvalg. Derfor tillægger vi transparens stor betydning. Store dele af vores portefølje fremgår af pbu.dk, så man helt ned på selskabsniveau kan se, hvad PBU investerer i. Derudover har vi et område på vores hjemmeside, hvor medlemmerne

løbende kan følge vores fremgang i forbindelse med bæredygtig omstilling og grønne investeringer. På pbu.dk kan man også se, hvordan PBU har stemt på børsnoterede selskabers generalforsamlinger.

FN Global Compact

PBU har siden 2007 været medlem af Global Compact og løbende redegjort for fremskridt i arbejdet med de 10 principper inden for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption.

Principperne har udgjort rygraden i nærværende rapport. Fra 2023 overgår Global Compact til en online spørgeskema-baseret rapportering. Senest 30. juni vil PBU's besvarelse være tilgængelig på unglobalcompact.org.

Det bliver spændende at se, hvilke nye muligheder i arbejdet med samfundsansvar, det nye rapporteringsformat giver for Global Compact og os som medlem.

Aktivt ejerskab

Aktivt ejerskab er kernen i PBU's arbejde med ansvarlighed. Det indebærer, at vi tager ansvar for vores investeringer og påvirker investeringerne i deres fulde levetid – fra idé til udførelse og drift.

PBU's mål med dialogdrevet aktivt ejerskab er at nedbringe vores investeringsmæssige risiko. Vi ønsker samtidig at skærpe selskabernes fokus på social, ledelsesmæssig og miljømæssig ansvarlighed.

I det følgende beskrives vores indsatsområder og resultater, og hvordan vi har stemt på virksomhedernes generalforsamlinger. Herefter går rapporten mere i dybden med de emner og virksomheder, som vores dialog har været koncentreret om i 2022.

EU-regulering

I EU forstærker man gradvist reguleringen af investorers og virksomheders arbejde med socialt og miljømæssigt ansvar. Det indebærer blandt andet, at det er blevet lovpligtigt at redegøre for arbejdet med aktivt ejerskab, herunder at offentliggøre, hvordan man som investor har stemt på virksomhedernes generalforsamlinger. Fra 2022 gælder desuden, at investorer skal rapportere om investeringernes vigtigste negative påvirkninger på klima, miljø, biodiversitet og sociale forhold.

EU-lovgivningen indebærer også, at PBU skal oplyse om bæredygtighedsrelaterede informationer i tilknytning til sine pensionsprodukter. Pensionspakken er kategoriseret som artikel 8, et delvist bæredygtigt produkt, hvor bæredygtighed er et blandt flere karakteristika, og hvor hensyn til fremme af sociale og miljømæssige karakteristika indgår i udvælgelsen og styringen af investeringerne, men hvor der ikke er bindende mål for bæredygtige investeringer (læs mere i appendiks).

PBU samarbejder i udøvelsen af vores aktive ejerskab med flere eksterne ESG-rådgivere. Vores vigtigste samarbejdspartner på børsnoterede aktier og virksomhedsobligationer er investeringsselskabet Columbia Threadneedle Investments. Selskabet arbejder fra London og er del af en amerikansk finansiell gruppe, Ameriprice Financial Inc. Columbia Threadneedle rapporterer til os om virksomhedernes overholdelse af arbejdstager- og menneskerettigheder, miljø og klima samt forretningsetik og god selskabsledelse.

Hvert år definerer vi sammen med vores rådgivere et antal projekter, der er retningsgivende for dialogen med virksomheder. Samtidig identificerer vi de virksomheder, som dialogen koncentrerer om. Virksomhederne er udvalgt ud fra en individuel risikoscore, lande- og sektorrisiko samt

deres vægt i vores portefølje. Dialogen er koncentreret om virksomheder med ringe fokus på ESG og virksomheder, der er involveret i alvorlige ESG-kontroverser.

I 2022 var vi i dialog med 135 virksomheder i porteføljen fordelt på 25 lande (Europa: 56 virksomheder; Nordamerika: 56 virksomheder; Asien: 19 virksomheder; Japan: 2 virksomheder; Andre: 2 virksomheder) inden for ESG-områderne:

E - Miljøbeskyttelse: Miljøledelse, klimaforandring og biodiversitet

S - Sociale forhold: Menneskerettigheder og arbejdsforhold

G - God selskabsledelse: Bestikkelse, korruption, gennemsigtighed og forretningsetik.

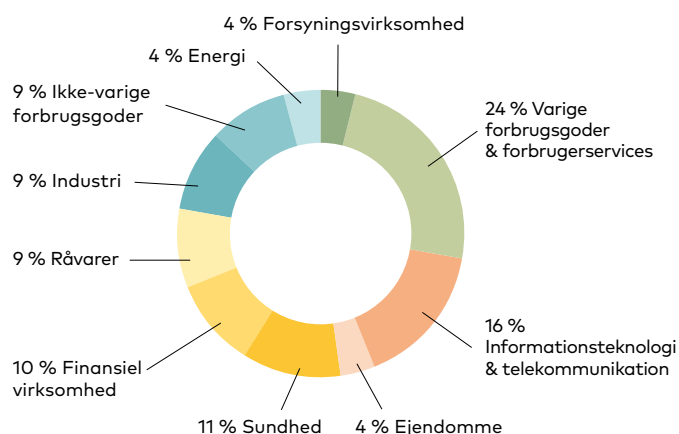
Dialogen har skabt 45 resultater, hvor vi kan påvise, at virksomheder har ændret adfærd. Et af resultaterne er Shell, som har styrket sin forpligtelse til at have en positiv indvirkning på biodiversitet, herunder at undgå afskovning og genplante skov.

Et andet resultat fra olie- og gassektoren er norske Equinor, som har udviklet en strategi for at opnå CO₂-neutralitet fra scope 1, 2 og 3-udledninger i 2050. Tilgangen er ikke fuldt forenelig med at leve op til Paris-aftalens mål. Equinor har bl.a. udfordringer med planer for ekspansion af deres olie- og gasudvinding i Arktis, som udgør et særligt sårbart område.

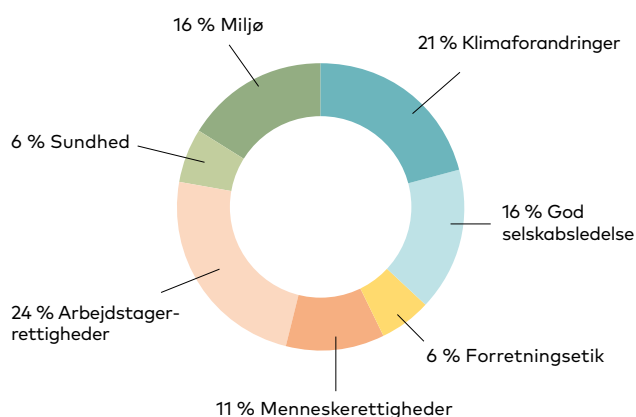
I 2022 har vi på pbu.dk udarbejdet en oversigt over igangværende virksomhedsdialoger. Af oversigten kan man se, hvad dialogen handler om, og om responsen på dialogen er god, tilstrækkelig eller dårlig. På udvalgte selskaber er der en uddybet case om virksomhedens udfordringer og vores rådgivers vurdering. Oversigten bliver opdateret årligt.

Dialogen fordelte sig på følgende sektorer:

Og spredningen på dialogområder var som følger:

Strategi for ansvarlige investeringer

- PBU's tilgang til social ansvarlighed bygger på aktivt ejerskab. Det er vores ambition at være en aktiv, kritisk og konstruktiv partner i de virksomheder, vi investerer i.
- Målet er at udfordre virksomhederne til at opbygge et stærkt beredskab for social, ledelsesmæssig og miljømæssig (ESG) ansvarlighed. Desuden er det målet at gøre virksomheder omstillingsparate til fremtidig markedsudvikling, statslig regulering og forventninger fra deres interessenter.
- Vi er i løbende dialog med virksomheder om brud på Global Compacts ti principper og om emner, der udfordrer virksomhederne.
- Salg af aktier baseret på utilstrækkelig håndtering af ESG- forhold kan ske, hvis virksomheder ikke lever op til PBU's ESG-rammer, eller hvis mulighederne for dialog er udtømt.
- PBU fremmer åbenhed og gennemsigtighed i vores investeringer og opdaterer løbende information om investeringer og stemmeafgivning på hjemmesiden.
- ESG-komiteén mødes løbende for at diskutere udmøntning af den overordnede strategi samt specifikke industri- eller virksomhedsforhold.

Netværk om bæredygtighed og ansvarlig investering

PBU deltager aktivt i netværk, der fokuserer på investorers og virksomheders samfundsansvar. Vi anser det for centralt at dele viden og erfaringer.

Global Compact Network Denmark er et netværk under FN Global Compact. Formålet med netværket er at:

- Tilvejebringe et forum for erfaringsudveksling for medlemmer af Global Compact i Danmark
- Demonstrere god praksis
- Inspirere og assistere med implementeringen af Global Compacts ti principper.

Dansif er et netværksforum for professionelle investorer, rådgivningsvirksomheder og andre, der beskæftiger sig med ansvarlige investeringer i Danmark. Dansif blev etableret i 2008 med PBU som en af stifterne. PBU varetog formandsposten fra 2018-2021.

Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) er en europæisk sammenslutning af investorer, der videndeler på klima- og energiområdet. IIGCC påvirker rammerne for investering i den fremtidige energiforsyning og påvirker virksomhedernes klimastrategier.

PRI er de FN-støttede principper for ansvarlige investeringer. Det er seks generelle retningslinjer for investorers arbejde med samfundsansvar.

Climate Action 100+ er et investorinitiativ rettet mod at sikre, at de største virksomhedsudledere af CO₂ tager de nødvendige skridt for at bekæmpe klimaforandringer.

Investor Alliance for Human Rights er en kollektiv investorplatform for ansvarlige investeringer funderet i respekt for menneskerettighederne.

Hvis ikke virksomhederne kan overbevise os om, at de har en tydelig plan for deres omstilling og bakker det op med handling på både kort, mellem og langt sigt, vil PBU overveje, om vi fortsat skal investere i dem.

Rasmus Juhl Pedersen,
ESG-ansvarlig i PBU.

Stemmeafgivning

Sådan holder vi virksomhedsbestyrelserne ansvarlige

Med beslutningen om at gå i dialog med virksomhederne om sociale, miljømæssige og ledelsesmæssige forhold følger en forpligtelse til at sætte sig ind i virksomhedernes strategi, ledelse og håndtering af ESG.

I 2022 er vores stemmepolitik blevet udbygget, så den er mere præcis omkring klima, biodiversitet og alvorlige arbejdstager- og menneskerettighedsemner. Sidstnævnte involverer ofte de mest sårbare lokalsamfund og har baggrund i internationale standarder og konventioner.

På generalforsamlingerne er der vigtige spørgsmål til diskussion med betydning for virksomhedernes ESG-risici og fremtidige evne til at skabe værdi og overskud. De fleste forslag er fremsat af virksomheden selv, og et mindre antal er fremsat af aktionærer. Aktionærforslagene handler i stadig større grad om virksomhedernes håndtering af ESG-problematikker.

I 78,2 % af forslagene stemte vi sammen med virksomhedens ledelse. I 21,7 % af forslagene stemte vi imod eller afstod fra at stemme. På 0,19 % af forslagene var det ikke muligt for PBU at stemme. De vigtigste årsager til at stemme imod ledelsen handlede om valg af bestyrelsesmedlemmer (36,4 %) og aflønning af direktører og bestyrelsesmedlemmer (37,8 %). Alle stemmer imod ledelsen er blevet fulgt op af kontakt til virksomheden, hvor vi har redegjort for vores stemme.

Årsagen til, at vi har stemt imod genvalg af bestyrelsesmedlemmer, er, at de har siddet i bestyrelsen længe og derfor ikke kan betragtes som uafhængige. En anden årsag er, at et bestyrelsesmedlem sidder i mere end fire bestyrelser og derfor ikke vurderes at kunne passe sit hverv på en for PBU tilfredsstillende måde. Vi har fx stemt imod, når ledelsens samlede lønpakke var for stor i forhold til de opnåede resultater. Det samme har gjort sig gældende, når der ikke var sammenhæng imellem risikotagning og den incitamentsbaserede del af lønnen.

I 2022 er stemmeafgivningen desuden blevet relateret til, hvordan virksomheden forholder sig til klimaudfordringerne. Hvis en virksomhed ikke har gjort tilstrækkelige fremskridt i forhold til Paris-aftalen, kan det derfor være en grund til ikke at stemme for genvalg af bestyrelsesmedlemmer eller ikke at godkende ledelsesaflønningen.

Hos PBU følges dialog og stemmeafgivning ad. Dialog bruges til at gøre det klart for en virksomhed, hvad vores stillingtagen til et bestemt emne er, før det kommer til eventuel afstemning. Hvis emnet kommer til afstemning blandt aktionærerne, så er stemmeafgivningen en måde at udtrykke tillid eller manglende tillid til virksomhedens ledelse. Dialogen kan efterfølgende anvendes til at forklare virksomheden vores stemme. Vores medlemmer kan via pbu.dk følge med i, hvad PBU har stemt.

Social platform

Arbejdet med social ansvarlighed

PBU har fokus på arbejdet med sociale forhold inden for følgende fire områder:

Ansvarlig skat

Vi vil:

- Gå i rette med virksomheder, der unddrager sig skat
- Fremme handlingsorienteret dialog
- Støtte relevante aktionærresolutioner
- Sikre, at PBU ikke medvirker til spekulation i udbyttebeskatning (PBU ophørte fra begyndelsen af 2018 helt med aktieudlån)

Kvindes rettigheder og ligeløn

Vi vil:

- Bekæmpe kønsspecifik diskrimination
- Fremme kvinder i ledelse
- Arbejde for lige adgang til det økonomiske liv
- Fremme bedre ansættelsesforhold

Børns rettigheder

Vi vil:

- Ikke acceptere farligt børnearbejde
- Påvirke virksomheder til at levere alternativer til børnearbejde
- Respektere nej til alle former for børnearbejde efter 2025
- Fremme adgang til livsvigtig medicin

Arbejdstagerrettigheder

Vi vil:

- Sikre basale arbejdstagerrettigheder
- Arbejde for fagforeningsfrihed
- Fremme leveløn
- Påvirke virksomheder til at bekæmpe moderne slaveri

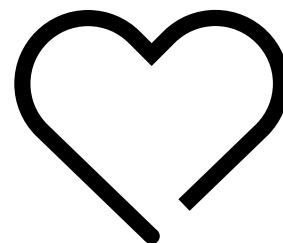
Det sociale fokus er i 2022 sket ved at understrege virksomhedernes sociale forhold i det aktive ejerskab og ved at lave direkte koblinger i vores investeringer mellem fokus på kvinder, arbejdstagerrettigheder og ansvarlig skat. Det sociale fokus har samtidig en tæt sammenhæng til FN's verdensmål.

PBU investerer blandt andet i mikrofinans også kendt som finansiell inklusion og i kvindeligt entreprenørskab i virksomheder ledet af kvinder og inden for brancher med et højt element af kvindelig arbejdskraft, og som har fokus på ligestilling mellem kønnene.

Verdensmålene

I 2015 vedtog FN 17 verdensmål for bæredygtig udvikling. De danner rammen for den globale udviklingsindsats frem til 2030. Verdensmålene inddrager nye globale dagsordener. Udover fattigdomsbekæmpelse og social udvikling har verdensmålene også fokus på økonomisk og miljømæssig udvikling og inkluderer mål for fred og sikkerhed. Verdensmålene er universelle og gældende for alle lande.

Arbejdstager- og menneskerettigheder

Forbedring af arbejdsmiljøet og de ansattes muligheder for at påvirke egne arbejdsvilkår er helt centralt i PBU's tilgang til det sociale område. Det gælder blandt andet retten til at indgå i fagforening og forhandle løn- og arbejdsforhold kollektivt. I mange virksomheder er disse grundlæggende rettigheder ikke sikret, og det giver PBU en forpligtelse til at bidrage til en forbedring af forholdene omkring arbejdstager- og menneskerettigheder.

Eksklusion af Amazon

Det er ikke altid, at dialog flytter en virksomheds holdning eller adfærd. I de tilfælde overvejer vi, om PBU fortsat skal investere i virksomheden.

I sidste års rapport berettede vi om arbejdsforholdene hos den amerikanske nethandelsrigigant Amazon, der var under pres blandt andet på grund af COVID-19-pandemien. Allerede dengang var responsen fra Amazon dårlig, og siden har virksomheden aktivt modsat sig de ansattes mulighed for at indgå i fagforening og tegne overenskomst. PBU og et større mindretal af Amazons aktionærer har talt for, at virksomheden skal gennemføre en uafhængig tredjepartsvurdering af, om de – som ledelsen hævder – opfylder deres internationale arbejdsgiverforpligtelser. Også det modsætter Amazon sig.

Den manglende lydhørhed førte til, at PBU i februar 2023 efter grundig overvejelse besluttede at sælge sine aktier og ekskludere Amazon fra vores investeringer (som det også er tilfældet med Walmart og Ryan Air), så længe Amazon fortsætter deres fagforeningsfjendtlige ageren.

Minedrift og vedvarende energi

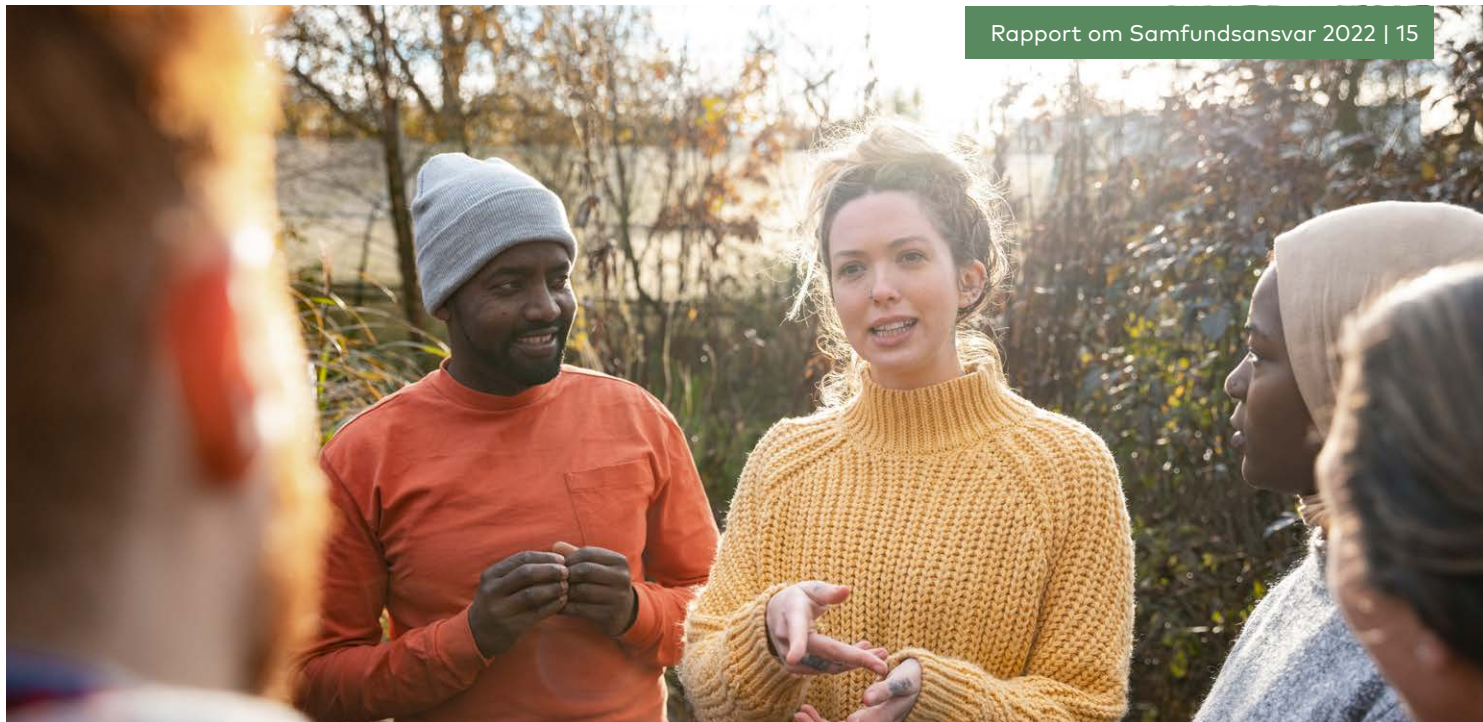
Minedrift, vedvarende energi og olie og gas spiller en betydelig rolle i overgangen til en mindre CO₂-intensiv

økonomi. Navnlig minedrift og vedvarende energi står overfor en betydelig ekspansion, og hvis den ekspansion ikke håndteres rigtigt, så kan den have store negative påvirkninger for lokalsamfund, herunder oprindelige folk.

Mødet mellem de store projekter og lokalsamfund fører ofte til uoverensstemmelser om jordejerskab, kulturarv, miljøforurening og sikkerhed, og det kan skade virksomhedernes legitimitet.

PBU har i 2022 vurderet vores investering i det australske mineselskab Rio Tinto. Rio Tinto foretog i 2020 en sprængning af grotter i Vestaustrien med forhistorisk og kulturel værdi for den oprindelige australske befolkning. Det blev af omverdenen set som ufølsomt og ukarakteristisk for mineselskabet. Rio Tinto kæmper også med en sexistisk kultur på flere af dets arbejdspladser, og der har været dokumenterede overgreb. Rio Tinto har som konsekvens ændret tilgang og skiftet ud i topledelsen. Vi vurderer, at virksomheden har taget hånd om problemerne, og dialogen med den nye ledelse har været god.

Rettidig omhu

Rettidig omhu (due diligence) i vurderingen af mulige brud på menneskerettighederne er ved at blive standard. Sidste år indledte vi et toårigt projekt i investorkoalitionen omkring Columbia Threadneedle. Målet er at arbejde med de virksomheder, som i internationale sammenligninger er dårligst placeret i forhold til at respektere menneskerettighederne. Det omfatter 20 i-landsvirksomheder og 10 virksomheder fra udviklings- og vækstlande.

Det er langt fra alle disse selskaber, som PBU er investeret i, men hvis disse virksomheder flytter sig, så udvider det universet af virksomheder, som PBU potentielt kan investere i. Det har også den effekt, at det udjævner konkurrencebetingelserne for virksomhederne, hvilket også kommer PBU's investeringer til gavn.

Advance – et nyt PRI-initiativ

Advance er et nyt kollektivt dialogprojekt under PRI. Ved at gå sammen håber investorer som PBU at få virksomhederne i tale om deres respekt for menneskerettigheder. Fokus i dialogen er på 40 virksomheder inden for mineindustri og producenter af vedvarende energi som fx danske Ørsted.

Mineprojekter og opstilling af vindmølleparker griber ind i mange menneskers liv og sker ofte i områder, hvor menneskerettighederne allerede er under pres. Projekters gennemførelse kan afhænge af, at større grupper af mennesker skal flytte bopæl og kompenseres indtægtsmæssigt. Det er samtidig projekter, der møder lokal modstand, og i den fysiske konfrontation mellem private sikkerhedsansatte, regeringens politi og militær sker der brud på menneskerettighederne.

Advance er blevet til efter en voksende erkendelse blandt investorerne bag PRI af, at virksomhederne ikke i tilstrækkelig grad varetager deres ansvar for at beskytte menneskerettighederne.

Menneskerettigheder

PBU har valgt at styrke sin evne til at forebygge negative påvirkninger af menneskerettighederne fra PBU's investeringer. Som supplement til det arbejde, der allerede sker via Columbia Threadneedle, har PBU tilsluttet sig Investor Alliance for Human Rights, som er en kollektiv investorplatform for ansvarlige investeringer funderet i respekt for menneskerettighederne. Alliancen giver adgang til mere viden og samarbejde om investordialoger med virksomheder, hvor der er størst risiko for negative menneskerettigheds-påvirkninger. Senest er PBU også blevet en del af Advance, et nyt PRI-initiativ.

Dialog med medlemsdelegerede

Dialogen med de medlemsvalgte delegerede er essentiel for PBU. Dialogen giver os mulighed for at drøfte holdninger til bestemte emner. Vi kan tage emner op med særlig interesse enten i plenum eller som workshops i grupper. Vi har ofte på delegeretmødet en diskussion, hvor vi gør status over arbejdet med ansvarlighed og drøfter et centralt emne, og de medlemsdelegerede modtager jævnlige opdateringer om implementeringen af samfundsansvar i investeringerne.

case

Fattigdomsrettet finans

Foto: Jackeline Nyangaresi, Abler Nordic.

I 2019 investerede Pædagogernes Pension 100 mio. kr. i en mikrofinansfond gennem Abler Nordic (tidl. Nordic Microfinance Initiative, NMI). Formålet med fonden er at styrke lavindkomstfamilier i Asien og Afrika gennem ansvarlige finansielle tjenester, der kan hjælpe dem med at skabe et bedre liv. Grundlæggende bank- og forsikringsprodukter som mikrolån, opsparring og forsikring kan hjælpe med at øge indkomsterne, opbygge modstandsdygtighed over for økonomiske chok som under COVID-19-pandemien og forbedre en families generelle livskvalitet.

Med grundlæggende økonomiske værktøjer opnås mere kontrol over, hvordan pengene bruges, man kan starte eller udvide små virksomheder for at generere en indkomst og investere mere i uddannelse, sundhedspleje, rent vand og sanitet og nærende mad.

Styrkelse af kvinders økonomiske stilling

For kvinder, der fortsat står over for større økonomisk udstødelse og sårbarhed end mænd, kan økonomisk adgang styrke den økonomiske indflydelse og bidrage til den samlede families trivsel. Over 90 % af de 9,4 mio. låntagere, der i øjeblikket nås gennem PBU's mikrofinansinvestering i Abler Nordic, er kvinder.

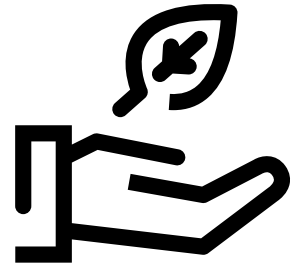
Mor til fire, Jackeline Nyangaresi, bor i en lille landsby i Nyamira-regionen i det centrale Kenya og er en kvinde, der har oplevet, hvordan finansielle tjenester kan gavne hele familien positivt. Jackeline er en lille landmand, der dyrker te og holder malkekvæg, og med lånet ønskede Jackeline at øge teudbyttet på sin grund og forsøge at udvikle mejerisiden af virksomheden. Jackeline ansøgte mikrofinansieringsinstitutionen Juhudi Kilimo – som PBU investerer i gennem Abler Nordic – om sit første lån til at øge sin teplantning. Juhudi Kilimo finansierer landbrugsudstyr, der hjælper kenyanske småbønder med at øge deres produktivitet og indkomst.

Da det første lån var betalt, ansøgte Jackeline om et nyt mikrolån til at købe en kvieko og dyrefoder for at styrke sin mejerivirksomhed. "Min indsats betaler sig nu, da jeg er i stand til at brødføde og uddanne alle mine børn fra den indkomst, der genereres af min virksomhed," forklarer Jackeline.

Klima og miljø

PBU skal være klimaneutral

Paris-aftalen, som FN vedtog i 2015, skal sikre, at den globale temperaturstigning holder sig under 2 grader over førindustrielt niveau og gerne 1,5 grad. Paris-aftalen indebærer, at de statslige mål for klimatilpasning og reduktion af CO₂-udledningen gradvist skærpes. I 2019 vedtog et bredt flertal i Folketinget, at Danmarks CO₂-udledning skal være reduceret med 70 % i 2030 målt i forhold til niveauet i 1990. Det er et ambitiøst mål, hvor etablering af klimapartnerskaber med erhvervslivet, herunder den finansielle sektor, skal bidrage.

PBU lancerede i 2020 sin klimastrategi. Strategien er rettesnoren for vores håndtering af den investeringsmæssige risiko. Det gælder såvel omstilling og overgang til en mere klimavenlig økonomi og fysiske klimaforandringer.

PBU har som mål, at investeringerne skal være CO₂-neutrale senest i 2050. Klimatilgangen omfatter desuden en eksklusionspolitik med tærskelværdier for de mest CO₂-forurenende fossile sektorer. Virksomheder, der overskrider tærskelværdierne, ekskluderes automatisk.

- **Udvinding af termisk kul må maksimalt udgøre 20 % af virksomhedens omsætning.**
- **Brug af kul i elproduktion må maksimalt udgøre 50 % af virksomhedens installerede kapacitet.**
- **Oliesand/tjæresand må maksimalt udgøre 5 % af virksomhedens omsætning.**

Strategien fastlægger samtidig retningslinjer for eksklusion af øvrige selskaber baseret på kvalitativ vurdering af selskabernes vilje og evne til at omstille deres forretningsmodel i relation til Paris-aftalen. Det har medført eksklusioner af flere selskaber inden for fossil energi. Det er selskaber, som PBU vurderer som 'worst of the worst' inden for branchen, og som ikke har flyttet sig tilstrækkeligt i forhold til selskabets klimarisici.

PBU har sat mål for såvel CO₂-reduktion som for grønne investeringer. De grønne investeringer skal således forøges, så de udgør mindst 15 % af PBU's kapital svarende til 18 mia. kr. i 2030.

PBU's klimamål

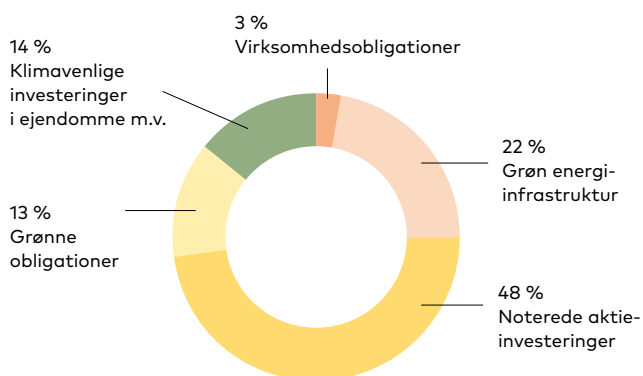
2025	• Investeringernes CO ₂ -aftryk skal reduceres med mindst 30 %
2030	• Investeringernes CO ₂ -aftryk skal reduceres med mindst 50 %
• De grønne investeringer skal udgøre mindst 15 % af den samlede kapital.
2050	• Alle investeringer skal være CO ₂ -neutrale

PBU er godt på vej. De grønne investeringer udgør aktuelt 9 % af den samlede kapital. Dette procenttal vil variere lidt, men retningen skal være klar. En opgørelse af de grønne investeringer og de enkelte investeringer fremgår af et særskilt område på hjemmesiden, som opdateres hvert kvartal, så medlemmer og offentlighed kan følge med i PBU's rejse.

Grønne investeringer (7 mia. kr.)

Note: Opgørelsen af grønne investeringer er baseret på PBU's egen metode. Fra 2023 vil vi overgå til EU's bæredygtighedstaksonomi i forhold til at definere, hvad der er grønt og bæredygtigt.

Klimarapport

Samtidig med Rapport om Samfundsansvar udgiver PBU en årlig klimarapport, der følger anbefalingerne i TCFD (Taskforce on Climate-Related Financial Disclosures). Klimarapporten giver PBU et klarere grundlag for vurdering af investeringernes klimapåvirkning, herunder CO₂-aftrykket. Rapporten indarbejder desuden fremtidige klimascenarier og deres påvirkning af PBU's investeringer, og den omhandler både fysiske og transitoriske klimarisici.

Klimarapporten identificerer og analyserer investeringsporteføljens væsentligste klimarelaterede finansielle risici og muligheder. Rapporten kan læses på pbu.dk.

CO₂-udledninger og CO₂-aftryk

PBU opgør investeringernes CO₂-udledning og CO₂-aftryk. Disse data er samlet og uddybet i denne rapport, men er sammenfattet i figuren nedenfor. PBU har endnu ikke valide data for hele investeringsporteføljen, men det er målsætningen over de kommende to år at få data fra alle investeringerne.

Med udgangspunkt i 2019 (baseline) har PBU nedbragt sit CO₂-aftryk betydeligt. I 2022 er aftrykket på 3,9 tons CO₂ pr. mio. kr. Året før var aftrykket 5,4 tons CO₂ pr. mio. kr., og det udtrykker, at udviklingen går i den rigtige retning med det forbehold, at aftrykket ikke medregner selskabernes scope 3.

Målsætning 2025 for alle investeringer
6,4 tons CO₂ pr. mio. kr.

Baseline (58 %)
9,1 tons CO₂ pr. mio. kr.

2022 (67,5 %)
3,9 tons CO₂ pr. mio. kr.

Behovet for fossile brændsler

PBU anerkender vigtigheden af, at vi gradvis kan sænke CO₂-indholdet i investeringerne. Det sker i en situation, hvor klimaet er under pres, og verden er midt i en massiv omstilling af energiforsyningen fra fossile brændsler til mere bæredygtige energiformer såsom sol- og vindenergi samt biomasse.

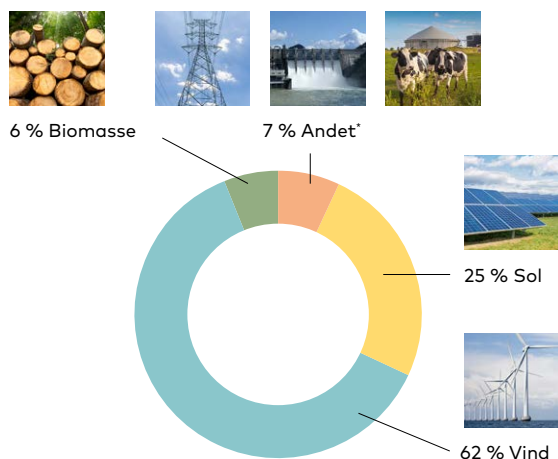

Krigen i Ukraine har forstærket energiforsyningsusikkerheden i Europa. Det har betydet, at flere lande midlertidigt har måttet skrue op for fossil energi, herunder kulkraft. Det betyder også, at EU's bestræbelser på at finde alternative energikilder forstærkes. Dels for at reducere den langsigtede afhængighed af fossil energi, dels også for at gøre energiforsyningen uafhængig af russisk olie og gas.

PBU foretager en lang række investeringer i alternativ energi og infrastruktur. Investeringer sker på områder, hvor der er udsigt til attraktive afkast, og hvor investeringerne kan bidrage til PBU's langsigtede mål om CO₂-neutralitet.

Grøn infrastruktur (1,6 mia. kr. 2022)

*Dækker over Waste-to-energy, Transmission, Biogas etc.

PBU forventer, at verden i en rum tid fortsat vil være afhængig af fossile brændsler. Det er helt i tråd med internationale fremskrivninger af behovet for og efterspørgslen efter olie, kul og gas. Verden står over for en voksende energiefterspørgsel fra store ulande som Kina, Indien, Brasilien, Mexico og Indonesien. På samme tid er der fortsat 1 mia. mennesker på verdensplan, som er uden adgang til elektricitet. I den seneste opgørelse havde PBU investeringer for ca. 1 mia. kr. i olie/gas. Det anser vi for at være relativt lidt og fornuftigt inden for de rammer, som er sat op for pensionsselskabets investeringer.

Det er for PBU afgørende, at retningen for grøn omstilling skal sættes af regeringerne. Det skal blandt andet ske ved at etablere de rammebetingelser, som virksomheder og investorer skal agere inden for. Aktuelt er retningen og tempoet for den grønne omstilling for langsom, hvilket vi også redegør for i vores separate klimarapport. PBU har samtidig en forventning om, at virksomheder opstiller mål for deres CO₂-reduktion, og at kul er helt udfaset i OECD-lande i 2030 og i ikke-OECD-lande i 2050. Forventningen er styrende for vores dialog med mineselskaber, kraftværker, banker og forsikringsselskaber.

Krigen i Ukraine påvirker vindpark

PBU er medinvestor i karpatsky Wind Farm i Ukraine igennem den halvstatslige danske IFU-Klimainvesteringssfond. Vindmøllerne kører stadig og producerer trods krigstilstanden fortsat stærkt tiltrængt strøm til det ukrainske elnet. PBU og de øvrige investorer bakker trods de ekstraordinære forhold omkring krigen fortsat op om projektet og har ikke nogen forventning om fuld betaling for den producerede el. Vi er kun glade for vores lille bidrag til den trængte ukrainske befolkning.

Bankerne og klima

PBU er meget opmærksom på klimastrategierne hos banker med store udlån. Hvad er deres ledelsessystemer, og hvordan styrer de klimarisici? Mange banker mangler fortsat tilstrækkeligt robuste systemer til at måle og styre klimarisiko.

Flere og flere banker har med presset fra blandt andet investorer forpligtet sig til at opnå CO₂-neutralitet senest i 2050. I et nyt toårigt projekt er dialogen koncentreret om ti banker (otte fra industrialiserede lande og to fra nye vækstlande). Dialogen følger op på deres målsætning om at blive CO₂-neutrale. PBU forventer her, at bankerne overvejer deres bidrag til afskovning og fortsat udbygning af olie, kul og gas i deres praksis for långivning og sikkerhedsstillelse, da den finansielle sektor udgør en vigtig sektor i den grønne omstilling.

Vækst i klimainvesteringer

På verdensplan har FN anslået, at der skal investeres mindst 3 % af det globale BNP alene for at nå i mål med den bæredygtige omstilling. Og ifølge EU-Kommissionen skal der i EU alene investeres mere end 1.300 mia. kr. om året, hvis man skal gøre sig forhåbninger om at nå målsætningerne fra Paris-aftalen. For Danmark vurderes det, at investeringsbehovet ligger på op mod 600 mia. kr. frem mod 2030 for at realisere omstillingen.

Klimainvesteringer er i vækst, og klima og bæredygtighed bliver i stigende grad en konkurrenceparameter for virksomheder, som ønsker at tiltrække kapital fra de store institutionelle investorer som PBU. Det er et område med komplekse beslutningsprocesser, som stiller høje krav til transparens i risici og afkast og til konkrete målsætninger for virksomhedernes forretningsmodeller og klimaaftryk. For i sidste ende skal investeringerne kunne måles, være ansvarlige og samtidig give et økonomisk afkast.

Andelen af grønne investeringer i PBU's samlede investerede kapital er vokset fra 1,4 mia. kr. i 2015 til 5,5 mia. kr. i 2020 og i 2022 til ca. 7 mia. kr. På grund af udviklingen på investeringsmarkederne er værdien faldet siden sidste år, hvor de grønne investeringer udgjorde 8,5 mia. kr.

Klimaforventninger

PBU's forventninger til virksomhederne på klimaområdet er sektorspecifikke og bygget op omkring fire søjler:

1. Generel opmærksomhed på og anerkendelse af klimaudfordringen
2. Handling for at reducere udledning af drivhusgasser
3. Integration af klimarisici og -muligheder i forretningsmodel og virksomhedsstrategi
4. Virksomhedsdrift i overensstemmelse med Paris-aftalen (Paris Alignment) baseret på videnskabeligt definerede mål på tværs af værdikæden, investeringer, produktporteføljemix og udgifter til forskning og udvikling.

PBU's aktive ejerskab i forbindelse med klima og miljø er rettet mod energi, biodiversitet, afskovning, cirkulær økonomi og materialeforbrug. I 2022 har dialogen om klimaudfordringerne været rettet mod følgende sektorer:

- Olie- og gasselskaber
 - mål for CO₂-reduktion og investeringer i alternativ energi
- Mineselskaber (udvinding)
 - udfasning af kul
- Energiforsyningsvirksomheder (kraftværker)
 - udfasning af kul
- Tung industri (fremstillingsindustri, byggeindustri, kemisk industri)
 - energieffektivisering og CO₂-reduktion
- Automobilindustri
 - elektrificering af vognparken
- Banker (med fokus på finansiering af nye fossile projekter)
 - CO₂-reduktion og krav til lånepolitik og garantistillelse.

Klimatilgangen og de skærpede forventninger til virksomhederne er også afspejlet i PBU's stemmeafgivning på virksomhedernes årlige generalforsamlinger. Vi har fra 2020 anvendt klimaspecifikke retningslinjer for stemmeafgivning, der indebærer automatisk mistillid til bestyrelsen, hvis virksomheden ikke er imødekommende i dialogen og ikke har en klar strategi for deres omstilling.

Det bærende aktive ejerskab er kombineret med eksklusion af efternølere, forstået som virksomheder, der ikke udtrykker og gennemfører en seriøs opfølgning på Paris-aftalen. Hvis en virksomhed ikke har gjort tilstrækkeligt fremskridt i forhold til Paris-aftalen, kan det være en grund til ikke at stemme for genvalg af bestyrelsesmedlemmer eller ikke at godkende ledelsesafflønningen. I forhold til virksomheder i CO₂-intensive sektorer, som ikke offentliggør investor-relevante klimadata, forbeholder vi os retten til ikke at støtte virksomhedens egne forslag inklusive årsrapport og regnskab.

Biodiversitet

Biodiversitet udgør et område af voksende betydning for virksomheder og investorer. Mangfoldige økosystemer og biodiversitet understøtter vores sociale og økonomiske velbefindende. Tab af biodiversitet udgør derfor en eksistentiel trussel for vores levevis, da der for virksomheder er tale om et gensidigt påvirknings- og afhængighedsforhold af de globale naturgrundlag.

Fakta om biodiversitet

- Omkring 50 % af verdens nationalindkomst er stærkt eller moderat afhængig af biodiversitet
- 68 % er tallet for nedgangen i populationen af pattedyr, fugle, padder, reptiler og fisk fra 1970 til 2016

I 2022 er verdenssamfundet langt om længe blevet enige om et globalt rammeværk for biodiversitet. Forhandlingerne er på grund af COVID-19-pandemien ad flere omgange blevet udskudt. Rammeværket er langt fra så robust, som det, der eksisterer for klimaforandring, men det er en begyndelse, og biodiversitetskrise og klimakrise udgør en vigtig og gensidig afhængighed.

PBU har da også i flere år beskæftiget sig med dialogprojekter, der på tværs af sektorer virker ind på både klima og biodiversitet, bl.a. i kraft af virksomhedernes brug af plastik, plastikaffald og evne til at genbruge materialer. I to nye projekter vil vi koncentrere dialogen om kemiindustri og plastikaffald og om forebyggelse af afskovning.

Kemivirksomheder er store CO₂-udledere på grund af det store energiforbrug, men er også kilde til massiv forurening af luft og vand. I et nyt 3-årigt projekt vil vi gå i dialog med

Vi vil investere pædagogernes pensionsmidler i virksomheder, som tager den grønne omstilling alvorligt, og som har en solid og langsigtet måde at tænke på. Og vi vurderer, at de samme virksomheder også er de mest bæredygtige at investere i økonomisk set.

Sune Schackenfeldt,
administrerende direktør i PBU

de 20 største kemivirksomheder om at reducere deres CO₂-udledning; mindske skadelige forureningseffekter på lokalsamfund og reducere plastikaffald.

Afskovning udgør 15 % af den menneskelige udledning af CO₂ og påvirker ikke alene klimaforandring, men er den største kilde til artsudryddelse på verdensplan. Det er afgrøder og aktiviteter som palmeolie, soya, kødkvæg, træ, kakao, kaffe og gummi.

Vi vil derfor som led i forebyggelsen af afskovning stille krav til store børsnoterede selskaber om at forpligte sig på nul-afskovning og på ikke at omdanne naturområder til industri eller landbrug. Et andet krav er, at samme virksomheder skal kunne spore mindst 90 % af produktion og forbrug af disse højrisikoprodukter i forhold til lokale produktionsområder.

EU arbejder i øvrigt med at gøre sporing af forbrug og produktion til et krav, så det er godt at være forberedt.

Klimainvesteringer

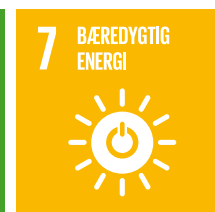
På investeringssiden udnytter PBU mulighederne for at bidrage til bæredygtighed samtidig med, at vi skaber gode afkast. Vi har gennemført betydelige investeringer i infrastruktur, herunder i vedvarende energi, transmission og biomasse. Alle projekter underkastes en vurdering af økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed, før de iværksættes af vores eksterne forvaltere.

Samarbejde om klimaudfordringen

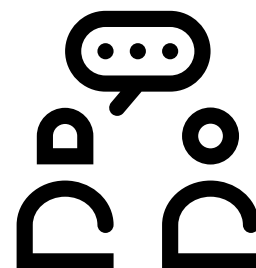
PBU samarbejder med andre institutionelle investorer om klimapolitik samt værktøjer og anbefalinger for investorer. I Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) søger vi at påvirke rammerne for investering i den fremtidige energiforsyning. Vi går blandt andet sammen om dialoger med udvalgte virksomheder, og vi udformer værktøjer, som investorerne kan bruge i deres eget arbejde.

PBU deltager i et kollektivt dialogprogram med navnet Climate Action 100+. Initiativet er rettet mod de 100+ største udledere af CO₂. Inden for projektet påtager deltagerne sig at tage teten i dialogen med et eller flere selskaber. I kraft af samarbejdet med vores rådgiver, Columbia Threadneedle, bidrog PBU til dialogen med otte selskaber.

Medlemskabet i IIGCC understøtter desuden rammebetingelserne for vores investeringer i sol- og vindenergi, energiinfrastruktur og kraftvarmeværker. Vi bekræfter dermed profilen som et pensionsselskab, der tager klimaforandringerne alvorligt.

Forretningsetik og god selskabsledelse

Forretningsetik og god selskabsledelse er hjørnестene i enhver virksomheds ansvarlige og bæredygtige forretningsførelse. Det indebærer blandt andet, at virksomheden ikke anvender bestikkelse og korruption for at opnå forretningsfordele. Det handler også om, at virksomheden lytter til sine interessenter, herunder den store gruppe af mindretalsaktionærer, som PBU tilhører. Udover de rammer, som bestyrelsen etablerer for virksomhedens etik og moral, handler det desuden om de generelle principper for, hvordan virksomheden skal ledes, og hvordan bestyrelsen fører tilsyn med virksomhedens kurs. Af samme grund er det vigtigt, at de rette kvalifikationer og erfaringsgrundlag er repræsenteret i bestyrelsen.

Rene mandlige bestyrelser

I store dele af Asien er det et betydeligt problem, at mange store selskaber fortsat har rene mandlige bestyrelser. Der er klar understøttelse af udsagn om, at selskaber med større diversitet, særligt i de øverste ledelsesslag, klarer sig bedre i konkurrencen. Globalt er den gennemsnitlige repræsentation af kvinder i bestyrelsen 19,7 %. I Asien er tallet kun 11,7 %. Sydkorea har med 4,2 % den laveste diversitet på bestyrelsesniveau efterfulgt af Japan med 8,2 % og Taiwan med 12,2 %. I lande som Malaysia, Indien og Hong Kong er myndighederne begyndt at lægge pres på selskaberne for at komme de rene mandlige bestyrelser til livs.

Der er derfor plads til forbedring. Et nyt dialogprojekt rettet imod nogle af de større asiatiske børsnoterede selskaber skal undersøge grundlaget for at sikre handling for at skabe en mere mangfoldig bestyrelse og med betydeligt større repræsentation af kvinder.

Kunstig intelligens

Der er bred enighed om, at kunstig intelligens tilbyder en lang række muligheder for automatisering af bl.a.

databehandling, så længe det gøres etisk og ansvarligt. I et nyt dialogprojekt vil PBU søge at få udvalgte virksomheder til at forpligte sig offentligt til en ansvarlig tilgang til kunstig intelligens. Trods de store muligheder, så er tillid en stor barriere for udbredelsen af kunstig intelligens. Der har været eksempler på misbrug af data, og det rejser spørgsmål om privatlivets fred, sikkerhed og fairness i kunstig intelligenssystemer.

Myndighederne kan tilsyneladende ikke følge med den hurtige teknologiudvikling, og det kræver et svar fra virksomhederne selv for at beskytte sig imod disse risici og beskytte virksomhedens omdømme. Hvis vi som investor kan være med til at presse på for mere ansvarlig anvendelse af kunstig intelligens, er det til glæde for virksomhederne såvel som forbrugerne.

Ansvarlig skat

Et vigtigt område for PBU er, at virksomhederne betaler en fair skat i de lande, hvor de har aktivitet og skaber deres overskud. PBU vil som del af sin skattepolitik ikke acceptere aggressiv skatteplanlægning. Det vil sige, hvor virksomhederne udnytter huller i skattelovgivningen imellem landene og tenderer til at overtræde loven. Dels udgør det en investeringsmæssig risiko for PBU, dels er det ikke i overensstemmelse med pædagogernes værdier.

Som en af de første investorer i Danmark satte PBU i 2017 ansvarlig skat på dagsordenen. Siden er fulgt en egentlig skattepolitik, der udover at formulere PBU's værdier og målsætninger initierede arbejdet med at operationalisere skattepolitikken og efterfølgende implementere politikken i de konkrete investeringsaftaler, navnlig på området for unoterede investeringer.

Siden har PBU i overensstemmelse med sin skattepolitik screenet porteføljen for virksomheder med kontroversielle skattesager. Vi er også en del af et investordialogforum rettet mod store producenter inden for lægemiddelindustrien og IT/tech.

Som led i dialogen er PBU og de øvrige investorer fortalere for, at virksomhedernes rapportering skal ske offentligt og land-for-land. Dette er for at gøre det muligt for offentlighed og investorer at få indblik i virksomhedernes indtægts- og skatteforhold.

Opmærksomhed på allerøverste politikkniveau i USA og EU har medvirket til, at der i OECD-regi er introduceret en global minimumsselskabsbeskatning på 15 %. Den nye beskatningsaftale træder i kraft fra udgangen af 2024 og skal forhindre, at overskud flyttes til lande, hvor de beskattes lavere. Aftalen skal på den måde stoppe et ræs mod bunden, hvor lande konkurrerer om at tilbyde virksomhederne den lavest mulige selskabsbeskatning.

Det åbner døre for PBU og andre investorer, når vi betoner vigtigheden af, at virksomheder skal betale en fair og ansvarlig skat. Forventningen er derfor, at der vil være større grobund for dialog med virksomheder

I tillæg til egne tiltag overfor børsnoterede selskaber, deltager PBU i samarbejde med et bredt udsnit af den danske pensionsbranche om et fælles skatteetisk grundlag for såkaldte unoterede investeringer. Dette adfærdskodeks for skat styrer de forventninger og rammer, som de deltagende pensionselskaber sætter op over for deres kapitalforvaltere og den måde, unoterede investeringer indrettes på skattemæssigt.

PBU deltager desuden i en ny runde af diskussioner i Oxfam IBIS' Tax Dialogue, som er et netværk for virksomheder, investorer og NGO'er, der ønsker at fremme ansvarlig skat som princip for god virksomhedsopførsel. PBU deltager også fortsat i diskussioner om ansvarlig skat i et uformelt internationalt netværk, der ledes af Norges Bank.

Sådan betaler PBU skat

Vores tilgang til skat er, at PBU ikke deltager i investeringskonstruktioner, hvor formålet er skatteomgåelse. PBU betaler primært skat i form af pensionsafkastskat (PAL) i Danmark.

Læs mere om PBU's håndtering af social, etisk og miljømæssig ansvarlighed i investeringerne på pbu.dk/ansvar.

Appendiks

Klimarapportering	28
Opfyldelse af sociale og miljømæssige karakteristika.....	30
PBU's bidrag til EU-taksonomiens miljømål	31
Den periodiske disclosure	32

Appendiks

Klimarapportering (investeringsaktiver)

Samlede udledning for investeringsaktiver	Enhed	2022	2021	2019 (baseline)
Andel af investeringsaktiver		67,5 %	69 %	58 %
CO ₂ -udledning [1]	tons CO ₂ e	224.565	313.458	376.880
CO ₂ -aftryk [2] (aktier inkl. not. ejendomme & virksomhedsobligationer inkl. grønne obligationer)	tons CO ₂ e /investeret mio. kr.	3,9	5,4	9,1
CO ₂ -intensitet [3] (aktier inkl. not. ejendomme & virksomhedsobligationer inkl. grønne obligationer)	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	11,8	17	-
Vægtet gennemsnitlig CO ₂ -intensitet [4] (aktier inkl. not. ejendomme & virksomhedsobligationer inkl. grønne obligationer)	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	11,8	15	-
Børsnoterede aktier				
CO ₂ -udledning	tons CO ₂ e	123.196	198.515	237.386
CO ₂ -aftryk	tons CO ₂ e /investeret mio. kr.	3,0	4	8
CO ₂ -intensitet	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	10,3	14	20
Vægtet gennemsnitlig CO ₂ -intensitet	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	10,7	12	17
Virksomhedsobligationer				
CO ₂ -udledning	tons CO ₂ e	79.436	96.152	135.917
CO ₂ -aftryk	tons CO ₂ e /investeret mio. kr.	12	12	20
CO ₂ -intensitet	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	19	27	38
Vægtet gennemsnitlig CO ₂ -intensitet	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	35	29	29
Grønne obligationer				
CO ₂ -udledning	tons CO ₂ e	18.034	15.840	-
CO ₂ -aftryk	tons CO ₂ e /investeret mio. kr.	19	16	-
CO ₂ -intensitet	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	55	47	-
Vægtet gennemsnitlig CO ₂ -intensitet	tons CO ₂ e /omsætning mio. kr.	30	28	-
Undgåede udledninger [5]		179.975	260.701	
Ejendomme (Børsnoterede, direkte ejede og indirekte ejede)				
CO ₂ -udledning	tons CO ₂ e	3.899	2.951	3.577
CO ₂ -aftryk	tons CO ₂ e /investeret mio. kr.	4,5	1,8	0,7
Klimadialoger i forbindelse med aktivt ejerskab				
Egne dialoger		0		
Dialoger via climate action 100+ som lead/co-lead		0		
Dialoger via ESG-rating bureau		148		
Dialoger i alt		148		

Der skal være modtaget en respons på virksomhedens henvendelse, for at en henvendelse kan kvalificeres som en dialog.

PBU's måling af udledning

PBU's CO₂-udledning måles i CO₂-ækvivalenter (CO₂e), en basisenhed dækkende over de syv drivhusgasser defineret i "The Greenhouse Gas Protocol" (ghgprotocol.org).

PBU inkluderer de direkte udledninger, scope 1, og indirekte udledninger, scope 2, for de virksomheder, PBU har investeret i. PBU medtager dermed ikke scope 3-udledningerne på nuværende tidspunkt. Scope 3 omfatter de indirekte udledninger, som virksomheden ikke direkte har kontrol over og vedrører blandt andet udledning i forbindelse med anvendelsen af de varer, en virksomhed producerer, samt de udledninger, som kan kobles til de råvarer, der indgår i virksomhedens produktion. Vurderingen i PBU er imidlertid fortsat, at datagrundlag og rammer for indregning af scope 3 er mangelfulde i forhold til at måle det samlede porteføljeaftryk.

Aktuelt er det muligt for PBU at opgøre udledningen på tre aktivklasser: børsnoterede aktier, virksomhedsobligationer herunder grønne obligationer og ejendomme som igen består af tre underkategorier; direkte ejede ejendomme, indirekte ejede ejendomme og børsnoterede ejendomme. De oplyste nøgletal for udledningen omfatter således 67,5 % af PBU's investeringsaktiver.

Der anvendes følgende fire nøgletal for PBU's udledning i henhold til anbefalinger fra TCFD og FSR - danske revisorer.

1) CO₂e-udledningen udtrykker det absolutte antal tons CO₂e, som PBU's portefølje udleder, givet den andel, som PBU er ansvarlig for, det vil sige andelen, PBU ejer af en virksomhed.

Ejerandelen af en virksomhed defineres i denne sammenhæng på et "Enterprise Value including Cash" (EVIC)-grundlag. Det betyder, at aktionærer og långivere har et fælles ansvar for en virksomheds udledning og altså stilles lige.

2) CO₂e-aftrykket er en normalisering af ovenstående ved at udtrykke udledningen pr. investeret mio. kr. Herved kan aftrykket sammenlignes over tid og påvirkes ikke af ændringer i porteføljens størrelse.

3) CO₂e-intensitet anvendes til at give indtryk af, hvor CO₂-effektive virksomhederne er. Optimalt set måles det ved udledning pr. fysiske outputenhed, men i denne porteføljemæssige kontekst anvendes en virksomheds omsætning i mio. kr. som bedst mulige alternativ på tværs af sektorer. Intensiteten indregnes ud fra, hvor meget PBU ejer af en virksomhed, pr. hvor meget PBU ejer af virksomhedens omsætning. Ejerandelen er her ligeledes defineret ud fra et EVIC-grundlag.

4) Den vægtede gennemsnitlige CO₂-intensitet udtrykker, hvordan PBU er positioneret mod CO₂-intensive virksomheder. Her indregnes en virksomhedsintensitet ud fra, hvor stor en vægt den har i porteføljen.

For grønne obligationer oplyses desuden:

5) Undgåede udledninger

Hos PBU udgør grønne obligationer en del af virksomhedsobligationerne, men angives alligevel adskilt. Det skyldes, at låneudstedelsen vedrører et dedikeret projekt, som er klassificeret grønt ifølge "The Green Bonds Principles" (icmagroup.org). Udledningen på grønne obligationer svarer derfor ikke nødvendigvis til udledningen for den samlede virksomhed. Imidlertid er der endnu ikke en datapraksis på plads vedrørende indregning af grønne obligationer i den samlede porteføljes CO₂-aftryk. Derfor har PBU på nuværende tidspunkt medtaget udledningen af de grønne obligationer tilsvarende en ikke-grøn virksomhedsobligation og i stedet angivet de "undgåede udledninger". De "undgåede udledninger" svarer til, hvor meget PBU's andel af obligationsudstedelsen har reduceret udledningen.

Til indhentning af virksomhedernes klimadata anvendes seneste oplyste udledningsdata ifølge MSCI's databaser. Det betyder, at der vil forekomme tidsforskydninger i de angivne klimadata, afhængig af hvornår virksomhederne indrapporterer data. For de virksomheder, hvor der hverken foreligger indrapporteret klimadata eller et estimat, estimeres virksomhedens udledning som et vægtet gennemsnit af udledningen for de øvrige selskaber i PBU's portefølje. For aktieporteføljen foreligger der klimadata for 98,5 % af virksomheden. For virksomhedsobligationer er dækningen 89,1 %, for grønne obligationer 79,5 %, og for børsnoterede samt direkte ejede ejendomme er dækningen 100 %.

For direkte ejede ejendomme er klimadata beregnet i samarbejde med Rambøll og baserer sig på rapporterede såvel som estimerede forbrugsdata på baggrund af bl.a. energimærker for de enkelte ejendomme. For indirekte ejede ejendomme baserer vi os på data rapporteret fra vores eksterne forvaltere.

PBU har forpligtet sig til et langsigtet mål om en CO₂-neutral investeringsportefølje i 2050. Hertil har PBU etableret målsætninger om at reducere CO₂-aftrykket med 30 % i 2025 og 50 % i 2030 som defineret i PBU's klimarapport 2022. Målsætningerne er sat for den samlede portefølje, men der arbejdes med afledte målsætninger for de enkelte aktivklasser. I henhold til Net Zero Investment Framework under PAII tages der udgangspunkt i 2019 som baselineår.

For information om PBU's egne CO₂-udledninger (drift af domicilejendom, firmabiler etc.) henvises til PBU's Årsrapport 2022.

Opfyldelse af sociale og miljømæssige karakteristika

PBU opfylder EU's regler om bæredygtighedsrelaterede oplysninger i sektoren for finansielle tjenesteydelser, der gælder for et såkaldt "lysegrønt" artikel 8-investeringsprodukt. Artikel 8 dækker delvist bæredygtige investeringsprodukter, hvor bæredygtighed er et blandt flere karakteristika, og hvor fremme af sociale og miljømæssige karakteristika indgår i udvælgelsen og styringen af investeringerne.

PBU's to pensionsprodukter Pensionspakken og det valgfri tillægsprodukt PBU Ekstra følger samme investeringsrammer og er sammensat af eksternt forvaltede investeringsporteføljer inden for rammer defineret af PBU. Investeringerne sker inden for børsnoterede aktier, unoterede aktier, stats- og realkreditobligationer, virksomhedsobligationer, ejendomme samt øvrige alternative investeringer.

Målet er det bedst mulige investeringsafkast under hensyntagen til investeringernes miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige bæredygtighedsforhold (ESG-forhold). Forhold med betydning for pensionsselskabets omdømme samt for det risikosterede afkast, herunder (ikke-finansielle) ESG-forhold indgår i investeringsprocessen.

PBU's due diligence fremmer miljømæssige og sociale karakteristika ved, at der gennem hele investeringsprocessen identificeres og håndteres bæredygtighedsfaktorer og -risici. Det betyder, at PBU indarbejder væsentlige miljømæssige og sociale forhold samt god ledelsespraksis i investeringsanalyser og investeringsbeslutninger i udøvelsen af aktivt ejerskab, og når eksterne forvaltere udvælges til at investere på vegne af PBU.

Investeringerne er således genstand for en løbende overvågning af deres overholdelse af internationalt anerkendte bæredygtighedsgrundlag forankret i FN Global Compact og OECD's retningslinjer for multinationale selskaber.

Dette er nærmere beskrevet i PBU's politik for ansvarlig investering og aktivt ejerskab, som fremgår af pbu.dk.

Hertil hører, at PBU svarer skat lokalt efter gældende regler og ikke medvirker til aggressiv skatteplanlægning og til skattespekulation. Sidstnævnte sker ved at screene porteføljen for kontroversiel skatteadfærd og ved at gå i dialog med udvalgte selskaber inden for IT og pharma om forbedring af deres skattepraksis.

PBU agerer som aktiv ejer, og det sker med baggrund i tilslutningen til Principles for Responsible Investment (PRI), som er seks FN-støttede principper for ansvarlig investering. I implementeringen af aktivt ejerskab samarbejder PBU med en ekstern ESG-rådgiver om dialog med selskaber i aktie- og virksomhedsobligationsporteføljen og om udøvelse af stemmerettigheder (proxy voting) på selskabernes generalforsamlinger.

PBU arbejder inden for visse investeringsrestriktioner, som er besluttet i bestyrelsen, og som fremgår af pensions-selskabets liste over ekskluderede selskaber. Der investeres således ikke i virksomheder, som udvikler, producerer, vedligeholder eller sælger klyngeammunition, landminer, atomvåben, hvid fosfor samt biologiske og kemiske våben. I vurderingen af selskabers involvering i våbenproduktion og -salg baserer PBU sig på tredjeparts research.

Der investeres endvidere ikke i selskaber, som ikke overholder principperne i Global Compact vedr. miljøbeskyttelse, respekt for menneske- og arbejdstagerrettigheder samt antikorrupsion, eller hvis forretningsmodel ikke er forenelig med opnåelse af målene i Paris-aftalen.

Endelig investeres der ikke i tobaksproducenter, der anvender aggressiv markedsføring og salg af tobaksprodukter til børn og unge.

Restriktionerne indebærer derfor visse fravalg, som er taget med respekt for pædagogernes etiske værdier samtidig med målet om at skabe de bedst mulige pensioner for medlemmer af pensionsselskabet.

PBU vurderer, at fravalgene er forenelige med målet om at skabe det bedst mulige afkast. Investeringsuniverset er smallere, desto flere fravalg der foretages. Forventningen til afkast og risiko er i praksis som ved et investeringsunivers uden fravalg.

Den fulde ordlyd af "Periodisk disclosure (offentliggørelse) om produkters miljømæssige og/eller sociale karakteristika", fremgår af side 32 i appendiks.

Indikatorer for social og miljømæssig målopfyldelse

	Enhed	2022
Overtrædelse af FN Global Compacts 10 principper 1)	%	0
Mangel på processer og overholdelsesmekanismer til at overvåge overholdelse af FN Global Compacts 10 principper 2)	%	46
Eksposering til kontroversielle våben 3)	%	0

Baseret på data fra MSCI.

- 1) Nøgletallet angiver om en kontrovers for et selskab indikerer manglende overholdelse af FN Global Compacts principper. Tallet opgøres som en andel og udregnes ved at tage summen af virksomhedernes vægt i porteføljen, der ikke overholder FN Global Compacts principper
- 2) Nøgletallet angiver andelen af selskaber, der ikke er medlem af FN Global Compact og dermed ikke er påkrævet til at overvåge og rapportere på overholdelse af FN Global Compacts principper. Andelen udregnes som ovenfor. Data dækker børsnoterede aktier, virksomhedsobligationer, grønne obligationer og børsnoterede ejendomsselskaber
- 3) PBU investerer ikke i selskaber med aktivitet inden for klyngebomber, landminer, biologiske og kemiske våben, hvid fosfor våben og atomvåben.

Indikatorerne vil blive udbygget i takt med, at EU's detailregulering færdiggøres.

PBU's bidrag til EU-taksonomiens miljømål

EU har vedtaget en taksonomi, som har til formål at fremme investeringer i bæredygtighed. For at kunne medregnes som grønt skal en investering bidrage væsentligt til mindst et af taksonomiens miljømål, herunder modvirkning af klimaændringer. Desuden må en investering bl.a. ikke bidrage negativt til de andre miljømål.

Som artikel 8-produkt er PBU forpligtet til at redegøre for pensionsproduktets bidrag til at fremme miljømæssige og sociale karakteristika. Pensionspakken og PBU Ekstra indeholder ikke bindende mål for bæredygtige investeringer, og PBU's grønne investeringer bidrager primært til taksonomiens miljømål om modvirkning af klimaforandringer.

Bidrag til EU-taksonomiens miljømål

	Enhed	2022
Samlet 1)	%	4,61
- Aktier	%	4,27
- Virksomhedsobligationer	%	5,65
- Noterede ejendomme	%	11,03

Baseret på data fra MSCI.

1) Omsætningsbaseret vægtet gennemsnit af investeringer, som estimeres til at være omfattet af EU-taksonomien.

Det er planen, at PBU vil overgå til taksonomikonformitet for opgørelse af grønne investeringer, når reguleringen er færdigudviklet. Aktuelt mangler der fortsat fra EU's side tekniske kriterier og data for afgrænsning og måling af investeringernes grønne indhold med hensyn til bæredygtig anvendelse og beskyttelse af vand- og havressourcer; Omstilling til en cirkulær økonomi; Forebyggelse og bekæmpelse af forurening; Beskyttelse og genopretning af biodiversitet og økosystemer.

PBU gennemfører også en gradvis udfasning af investeringer i fossil energi. PBU har blandt andet fastlagt tærskelværdier for selskaber involveret i udvinding af termisk kul, tjæresand og anvendelse af kul til elproduktion (se side 17 for de nærmere tærskelværdier).

PBU udvikler og driver desuden ejendomme i Danmark, som certificeres som bæredygtige i henhold til DGNB-certificeringssystemet, hvor der er et væsentligt fokus på miljø, økonomisk og social kvalitet i byggeriet, og hvor der stilles høje krav til bygningens energiforbrug og til de anvendte materialer. Ca. 29 % af PBU's direkte ejede ejendomme er klassificeret som energimærke A eller DGNB-certificeret og 24 % er klassificeret som energimærke B.

Princippet om ikke at gøre væsentlig skade gælder kun for de investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt og socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Den periodiske disclosure

Periodisk offentliggørelse af oplysninger om finansielle produkter, jf. artikel 8, stk. 1, 2 og 2a, i forordning (EU) 2019/2088 og artikel 6, stk. 1, i forordning (EU) 2020/852

Produkt navn: Pensionspakken

Identifikator for juridiske enheder (LEI-kode): 213800DWGI8JUAGVUZ17

Ved "**bæredygtig investering**" forstås en investering i en økonomisk aktivitet, der bidrager til et miljømæssigt eller socialt mål, forudsat at investeringen ikke i væsentlig grad skader miljømæssige eller sociale mål, og at de virksomheder, der investeres i, følger god ledelsespraksis.

EU-klassificerings-systemet er et klassificeringssystem, der er fastsat i forordning (EU) 2020/852, og som opstiller en liste over **miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter**.

I nævnte forordning er der ikke fastsat en liste over socialt bæredygtige økonomiske aktiviteter. Bæredygtige investeringer med et miljømål kan være i overensstemmelse med klassificeringssystemet eller ej.

Miljømæssige og/eller sociale karakteristika

Havde dette finansielle produkt et bæredygtigt investeringsmål?

[sæt kryds, og angiv, hvis det er relevant, den procentdel, der repræsenterer minimumstilsagnet om bæredygtige investeringer]

☒ ☐ ☐ **Ja**

☒ ☐ ☒ **X Nej**

☐ Det foretog **bæredygtige investeringer med et miljømål**: ____ %

☐ i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

☐ i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

☐ Det foretog **bæredygtige investeringer med et socialt mål**: ____ %

☐ Det fremmede **miljømæssige/ sociale (M/S) karakteristika** og selv om det ikke havde en bæredygtig investering som mål, havde det en andel af bæredygtige investeringer på ____ %

☐ med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

☐ med et miljømål i økonomiske aktiviteter, der ikke kvalificerer som miljømæssigt bæredygtige i henhold til EU-klassificeringssystemet

☐ med et socialt mål

☒ **X** Det fremmede M/S-karakteristika, men **foretog ikke nogen bæredygtige investeringer**

Bæredygtighedsindikatorer måler, hvordan de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opnås.

I hvilket omfang blev de miljømæssige og/eller sociale karakteristika, der fremmes af dette finansielle produkt, opfyldt.

- o Eksklusionsliste er overholdt
- o Aktivt ejerskab er opfyldt i kraft af dialoger med virksomheder og stemmeafgivning på virksomhedernes generalforsamlinger
- **Hvordan klarede bæredygtighedsindikatorerne sig?**
 - Klimarelaterede og andre miljørelaterede indikatorer (børsnoterede aktier inkl. noterede ejendomme & virksomhedsobligationer (inkl. grønne obligationer) (medtager scope 1 + 2)
 - o Drivhusgas-emissioner
 - o CO₂-udledning: 224.565 tons CO₂e
 - o CO₂-aftryk: 3,9 tons CO₂e/investeret mio. kr.
 - o CO₂-intensitet: 11,8 tons CO₂e/omsætning mio. kr.
 - o Vægtet, gennemsnitlig CO₂e-intensitet: 11,8 tons CO₂e/omsætning mio. kr.
 - o Biodiversitet: 1,25 mia. kr. Andel af investeringer i investeringsmodtagende virksomheder med anlæg/akt. i eller tæt på biodiversitetsfølsomme områder
 - o Vand: Udledning til vand: Vi har valgt ikke at rapportere på det datapunkt, da vi ikke har en tilstrækkelig god datakvalitet.
 - o Affald: Farligt/giftigt affald i tons pr. mio. euro investeret: 39.622
 - Sociale og personalemæssige spørgsmål
 - o Overtrædelse af FN Global Compacts principper: 0 %
 - o Mangel på processer og overholdelsesmekanismer til at overvåge overholdelse af FN Global Compacts 10 principper: 46 %
 - o Lønforinkel mellem kønnene i de investeringsmodtagende virksomheder: 15,63 %
 - o Kønsdiversitet i bestyrelsen: Repræsentation af kvinder i bestyrelse: 31,4 %
 - o Eksponering for kontroversielle våben: 0 %

● ...og sammenlignet med tidligere perioder?

n/a.

- **Hvad var målene for de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, og hvordan bidrog de bæredygtige investeringer til sådanne mål?**

Produktet har ikke bindende mål for bæredygtige investeringer.

- **Hvordan skadede de bæredygtige investeringer, som det finansielle produkt delvis foretog, ikke i væsentlig grad nogen af de miljømæssige eller sociale bæredygtige investeringsmål?**

Ikke relevant, da produktet ikke indeholder bindende mål for bæredygtige investeringer.

Hvordan blev der taget hensyn til indikatorer for negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

Ikke relevant, da produktet ikke indeholder bindende mål for bæredygtige investeringer.

Var de bæredygtige investeringer i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder og FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder?

Ikke relevant, da produktet ikke indeholder bindende mål for bæredygtige investeringer.

Nærmere oplysninger:

EU-klassificeringssystemet fastsætter et princip om ikke at gøre væsentlig skade, hvorved investeringer, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, ikke i væsentlig grad bør skade målene i EU's klassificeringssystem, og der er specifikke EU-kriterier.

Princippet om ikke at gøre væsentlig skade gælder kun for de investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Andre bæredygtige investeringer må heller ikke i væsentlig grad skade miljømæssige eller sociale mål

De vigtigste negative indvirkninger er investeringsbeslutningernes betydeligste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer i forbindelse med miljømæssige, sociale og personale-mæssige spørgsmål, respekt for menneskerettighederne, bekæmpelse af korruption og bekæmpelse af bestikkelse.

Hvordan tog dette finansielle produkt hensyn til de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer?

I 2022 er der blevet ekskluderet selskaber, der har overtrådt PBU's retningslinjer for ansvarlige investeringer, eller som er involveret i aktiviteter, som PBU har udelukket fra investeringsuniverset. PBU er opmærksom på de vigtigste negative indvirkninger på bæredygtighedsfaktorer, og der har derfor været meget fokus på det aktive ejerskab, og der er blevet foretaget mange dialoger med virksomheder i 2022. Dialogaktiviteten er nærmere beskrevet i Rapport om Samfundsansvar 2022 som forefindes på <https://pbu.dk/ansvarlighed-section/social-ansvarlighed/>

Hvad var dette finansielle produkts største investeringer?

Listen omfatter de investeringer, der **udgjorde den største andel af det finansielle produkts investeringer** i referenceperioden: 1-1-2022 til 31-12-2022

Største investeringer	Sektor	% aktiver	Land
E.Dir.PBU Bolig P/S	Ejendomme	2,49 %	DK
Microsoft Corporation	IT	1,87 %	USA
Alphabet Inc.	IT	1,68 %	USA
U.PE.Blackrock LTPC	Private Equity	1,47 %	USA
VISA Inc.	IT	1,44 %	USA
AIA Group Limited	Forsikring	1,27 %	Hong Kong
I.Ind.JPM Infrastruktur	Infrastruktur	1,26 %	USA
UnitedHealth Group Inc	Sundhed	1,11 %	USA
Novo Nordisk A/S	Sundhed	1,11 %	DK
Norfolk Southern Corp	Transport	1,03 %	USA
Daikin Industries Ltd.	Industri	1,02 %	Japan
I.Ind.GIP IV	Infrastruktur	0,97 %	USA
Nestle S.A.	Fødevareproduktion	0,93 %	Schweiz
Schneider Electric SE	Industri	0,90 %	Frankrig
E.Ind.Com. Real Estate Denmark	Ejendomme	0,90 %	DK
Produktets samlede aktiver pr. 31.12.2022: 75,8 mia. kr.			

Hvilken andel udgjorde bæredygtighedsrelaterede investeringer?

80 % af produktet levede op til M/S karakteristika, med 20 % allokeret i andre. Fordelingen vil fremgå af nedenstående graf.

Aktivallokering
beskriver andelen
af investeringer i
specifikke aktiver.

Hvad var aktivallokeringen?

Investeringer

**#1 Overens-
stemmelse
med M/S-
karakteristika 80 %**

#2 Andre 20 %

#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika omfatter de af det finansielle produkts investeringer, der anvendes til at opnå de miljømæssige eller sociale karakteristika, der fremmes af det finansielle produkt.

#2 Andre omfatter de resterende investeringer i det finansielle produkt, som hverken er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika eller kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Kategori **#1 Overensstemmelse med M/S-karakteristika** omfatter:

- Underkategori **#1 Bæredygtige** omfatter bæredygtige investeringer med miljømæssige eller sociale mål.
- Underkategori **#1B Andre M/S-karakteristika** omfatter investeringer, der er i overensstemmelse med de miljømæssige eller sociale karakteristika, og som ikke kan kvalificeres som bæredygtige investeringer.

Opgørelsen er lavet for investeringer pr. 31/12 2022.

er bæredygtige investeringer med et miljømål, der **ikke tager hensyn til kriterierne** for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter i henhold til forordning (EU) 2020/852.

Inden for hvilke økonomiske sektorer blev investeringerne foretaget?

Ikke relevant.

I hvilket omfang var de bæredygtige investeringer med et miljømål i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Produktet foretager ikke bæredygtige investeringer.

- Medførte det finansielle produkt investeringer i aktiviteter relateret til fossilgas og/eller atomenergi i overensstemmelse med EU-klassificeringssystem ?

☐ Ja

☐ Inden for fossil gas

☐ Inden for atomkraft

☒ Nej

¹ Fossilgas- og/eller atomrelaterede aktiviteter vil kun være i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, hvis de bidrager til at begrænse klimaændringer ("modvirkning af klimaændringer") og ikke i væsentlig grad skader noget EU-klassificeringsmål – se forklarende note i venstre margen. Kriterierne i deres helhed for økonomiske aktiviteter inden for fossilgas og atomenergi, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet, er fastsat i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2022/1214.

Mulighedsskabende aktiviteter gør det direkte muligt for andre aktiviteter at yde et væsentligt bidrag til et miljømål.

Omstillingsaktiviteter er aktiviteter, for hvilke der endnu ikke findes kulstoffattige alternativer, og som bl.a. har drivhusgas-emissionsniveauer, der svarer til de bedste resultater.

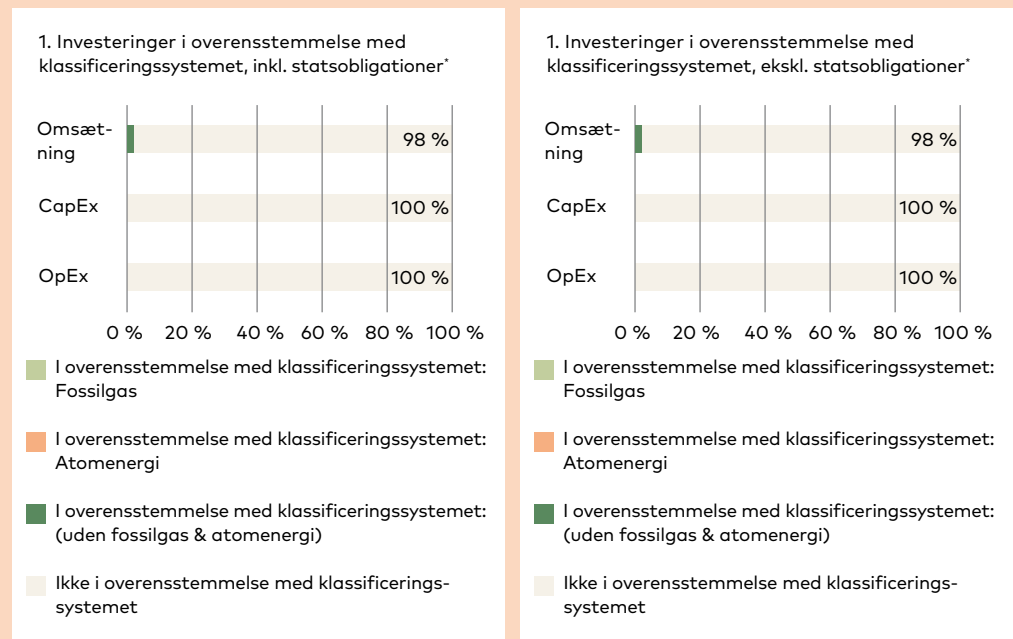
Aktiviteter, der er i overensstemmelse med klassificeringssystemet, udtrykkes som en andel af:

- **omsætning**, der afspejler andelen af indtægter fra de investeringsmodtagende virksomheders grønne aktiviteter

- **kapitaludgifter** (CapEx), der viser de grønne investeringer foretaget af investeringsmodtagende virksomheder, f.eks. med henblik på en omstilling til en grøn økonomi

- **driftsudgifter** (OpEx), der afspejler de investeringsmodtagende virksomheders grønne operationelle aktiviteter.

Diagrammerne nedenfor viser med grønt procentdelen af investeringer, der er i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet. Da der ikke findes nogen hensigtsmæssig metode til at bestemme overensstemmelsen med klassificeringssystemet for statsobligationer*, viser det første diagram overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forhold til alle det finansielle produkts investeringer, inkl. statsobligationer, mens det andet diagram kun viser overensstemmelsen med klassificeringssystemet i forbindelse med det finansielle produkts investeringer, ekskl. statsobligationer.

*Med henblik på disse diagrammer omfatter "statsobligationer" alle statsengagementer

● **Hvad var andelen af investeringer i omstillingsaktiviteter og mulighedsskabende aktiviteter?**

Det har vi ikke troværdige data på.

● **Hvordan var procentdelen af investeringer, der var i overensstemmelse med EU- klassificeringssystemet, sammenlignet med foregående referenceperioder?**

n/a

Hvad var andelen af bæredygtige investeringer med et miljømål, der ikke var i overensstemmelse med EU-klassificeringssystemet?

Ikke relevant, da produktet ikke indeholder bindende mål om bæredygtige investeringer.

Hvilken andel udgjorde socialt bæredygtige investeringer?

Produktet har ikke foretaget socialt bæredygtige investeringer.

Hvilke investeringer blev medtaget under "Andre", hvad var formålet med dem, og var der nogen miljømæssige eller sociale minimumsgarantier?

Andre omfatter investeringer i danske stats- og realkreditobligationer, realkreditobligationer, statsobligationer i udviklingslande og kontanter, som ikke er dækket af et socialt og miljømæssigt bæredygtighedsscreen. Alle investeringer skal leve op til PBU's ESG-rammer, herunder Politik for ansvarlig investering og aktivt ejerskab.

Hvilke foranstaltninger er der truffet for at opfylde de miljømæssige og/eller sociale karakteristika i referenceperioden?

- Porteføljen er blevet screenet med regelmæssige mellemrum for:
 - overholdelse af FN Global Compacts principper, herunder god ledelsespraksis
 - overholdelse af PBU's skattepolitik
- Der er gennemført aktivt ejerskab i form af dialog med udvalgte selskaber i porteføljen og stemt på alle selskabers generalforsamlinger. Detaljer i det aktive ejerskab fremgår af Rapport om Samfundsansvar på <https://pbu.dk/ansvarlighed-section/social-ansvarlighed/>
- Der er gennemført statusmøder med eksterne forvaltere, hvor ESG-rapportering er blevet gennemgået.

Hvordan klarede dette finansielle produkt sig sammenlignet med referencebenchmarket?

Produktet anvender ikke et referencebenchmark med henblik på miljømæssige og sociale karakteristika.

Reference-benchmarks er indekser til måling af, om det finansielle produkt opnår de miljømæssige eller sociale karakteristika, det fremmer.

Pædagogernes Pension
Sundkrogsgade 13
2100 København Ø
Telefon 70 11 20 11
pbu.dk

pbu
Pædagogernes
Pension